

Anmeldelse:

Annti Kasvio: Stamokap. Den statsmonopolitiska kapitalismen i Finland. Nordisk Sommeruniversitets Skriftserie Nr. 1., Forlaget GMT, Kbh. 1973.

Mogens Holm

Det er ikke denne anmeldelses ambition at give et udtømmende referat af A. Kasvio's STAMOKAP-teoretiske oplæg, ej heller at kommentere alle de problemer, som oplægget rejser, men at referere og diskutere nogle af oplæggets hovedproblemstillinger.

Annti Kasvios bog STAMOKAP er oplæg til et forskningsprojekt om statens rolle i det finske samfund. Projektet er udviklet siden sommeren 1972 indenfor Finlands Socialistiske Studierådgivning- og forskningscentral og videreført i en studiekreds indenfor Nordisk Sommeruniversitet frem til Sommeruniversitetets møde sommeren 1973.

Ideen til gennemførelse af en undersøgelse af statsmonopolkapitalismens udviklingsniveau kommer fra Finlands Kommunistiske Partis 16. kongres (FKP), som mener at en sådan undersøgelses gennemførelse er nødvendig for udvikling af en korrekt politisk strategi.

Oplægget til projektet må forstås i forhold til FKP's politiske tradition, der velnok er den mest SUKP loyale i Europa, og i det hele taget ud fra de europæiske kommunistiske partiers aktuelle situation, hvor opfattelsen af de vesteuropæiske lande som statsmonopolkapitalistiske og opfattelsen af modsætningen mellem folk og monopol, som værende hovedmodsatningen, har fået et vældigt opsving i det sidste tiår, samtidig med at den politiske strategi og

parolerne har koncentreret sig om folkefrontsideen, for demokratisk fornyelse af politikken og for socialisme.

Stamokap-oplægget er en ukritisk og loyal gengivelse af nogle SUKP-kommunist inspirerede marxisters opfattelse af statsmonopolkapitalismens udvikling, sådan som den f. eks. forefindes i »Der Imperialismus der BRD«, Berlin 1972, »Der Staats monopolistische Kapitalismus«, Berlin 1972 og »Traité marxiste d'économie politique: le Capitalisme monopoliste d'état I-II«, Paris 1971.

Annti Kasvio opfatter det som en første opgave at: »kartlægga den finska statsmonopolistiska kapitalismens historiska rötter: man bör undersöka vid vilka tidpunkter och i vilka situationer statens ekonomiska uppgifter har utvidgats, hur sammenkopplingen mellan staten och monopolborgerskapet har utvecklats och hurudana förändringar som inträffats i statens ideologisk-politiska maskineri«. ¹

Projektet tager udgangspunkt i en kortlægning af det finske samfunds økonomiske historie for at finde frem til de reformer der har resulteret i »att staten och statsekonomi allt fastera blivit redskap för den monopolistiska regleringen«. ²

På grundlag af den historiske gennemgang af »statsmonopolkapitalismens« udvikling i Finland søges statsmonopolkapitalismen på den ene side fastlagt som en almen tendens i kapitalismens udvikling og som en udviklingsfase der på den anden side er kvalitativ forskellige fra monopolkapitalismen som sådan.

Hovedårsagen til statsmonopolkapitalismens udvikling antages at være »Det socialistiska världssystemets växande inflytande och skärpning av den kapitalistiska ekonomins inre motsättningar, som en följd av i synnerhet den teknisk-vetenskapliga revolutionen, är de viktigaste orsakarna till monopolkapitalismens utveckling till statsmonopolkapitalism«. ³ Udviklingen af statsmonopolkapitalismen hidrører således fra faktorer der ligger udenfor det kapitalistiske samfund. Statsmonopolkapitalismen fastlægges definatorisk til at være den fase i det kapitalistiske samfundsudvikling, hvor staten, i modsætning til tidligere tiders mere tilfældige indgreb, nødvendigvis må gribe ind i økonomien, som monopolkapitalens redskab til sikring af monopolprofitter og til styring af nationaløkonomien, hvorved statsmonopolkapitalismen forøger monopolkoncernernes magt, idet monopolernes styrke forenes med statens styrke til et maskineri. ⁴

Statsteoriens udvikling: Forholdet mellem alment væsen og reale fremtrædelsesform

I forsøget på at konstituere begrebet statsmonopolkapitalisme tager Annti Kasvio udgangspunkt i den finske monopolkapitalismes historiske rødder for

1. Annti Kasvio, STAMOKAP. GMT Kbhvn 1973. s. 11.

2. Op. cit. s. 11.

3. Op. cit. S. 21.

4. Ibid.

derefter at gennemføre en teoretisk bestemmelse af »utvecklingstendenser, som leder från den gamla monopolkapitalismen till den statsmonopolistiska kapitalismen«.⁵

D.v.s. at Annti Kasvio forsøger at udlede den borgerlige stats almene karakter på grundlag af den borgerlige stats konkrete fremtrædelsesformer. Ved denne fremgangsmåde opstår der et metodologisk problem. I forsøget på at begribe hvordan den borgerlige stat fungerer tager Kasvio direkte fat på den empiriske virkelighed, således som den kan perciperes via statistik, borgerlig økonomi o.s.v. Statens almen væsen eftersøges således blandt de myriader af mere eller mindre tilfældige fremtrædelsesformer, som en national stat har på et specifikt historisk tidspunkt, en eftersøgning der aldrig vil give resultat fordi de almene bestemmelser af den borgerlige stat ganske enkelt ikke fremtræder på samfundets overflade, men kun viser sig fordrejet form under påvirkning af de lokale og historiske betingelser der er til stede for denne eller hin borgerlige stat. Med udgangspunkt i »de koncentrations- og centralisationsprocesser, som forekommit i økonomien, likesom oppkomsten av finanskapitalen«,⁶ forbigåes hele spørgsmålet om den samfundsmæssige totalkapitals udviklingstendenser, forholdet mellem total og enkeltkapital og modsætningerne i den kapitalistiske produktionsmådes udvikling, i ubemærkethed.

Den statsmonopolkapitalistiske alliance

På grund af sit empiriske udgangspunkt kommer stamokap-oplægget til at mangle en almen analyse af den borgerlige stat. Det er allerede forudsætning for, at man ved forsøget på straks at præcisere de konkrete empiriske opgaver, kaster sig over fremtrædelsesformerne og bider sig fast i den misforståelse, at staten og monopolerne er sammenflettede. I forsøget på at udrede statens funktionsmåde i det kapitalistiske samfund foreslåes det, at »En væsentlig del av undersökningen av den finska statsmonopolkapitalismen utgörs av klarläggandet av de konkrete åtgärder, med vilkas hjälp staten deltager i de olika stadierna av monopolkapitalets reproduktion i det den stöder monopolens kapitalackumulation«.⁷

Staten får her en mekanisk rolle i den kapitalistisk dominerede samfundsformation. Denne rolle er dobbelt bestemt, dels som den styrke der ubegrundet og uforstået tillægges staten og dels i form af det komplot der indgås, eller den »fusion« der foregår mellem stat og monopol og som gør disse væsener til en enhed. Spørgsmålet må være, i forbindelse med grundlaget for denne statsmonopolkapitalisme, som anvendes flittigere end det defineres, hvor de ikke-monopoliserede kapitalgrupper bliver af, når statens styrke forenes med monopolenes. Hvis en enhed mellem stat og monopol eksisterede, måtte vi for-

5. Op. cit. S. 11.

6. Op. cit. S. 12.

7. Ibid.

vente en knusning af småborgerksabet og af den ikke-monopoliserede kapital, en knusning der hverken findes nogen empirisk eller teoretisk begrundelse for.

I udformningen af STAMOKAP-projektet referes flittigt til De kommunistiske Partiers og Arbejderpartiernes konferencer i Moskva. således f.eks. fra konferencen i 1969 hvor det »konstateredes«, at »Då den statsmonopolistiska kapitalismen ökar monopolkoncernernes makt i nationernes liv, förenar den monopolens styrka och statens styrka til ett maskineri, vars uppgift är att rädda det kapitalistiska systemet att så mycket som möjligt öka det imperialistiska borgerskabets profiler, med hjälp av utsugning av arbetarklassen och med hjälp av roffandet från vida befolkningslager«. ⁸ Det påstås i »konstateringen« at bestræbelserne for at redde det kapitalistiske system foranstaltes ved forenelse af statens og monopolernes styrke til et maskineri. Denne opfattelse bygger på at staten og monopolerne forekommer som to selvstændige væsner der slås sammen til et maskineri.

Statsindgrebene fungerer iflg. STAMOKAP derved, at der indgås en alliance mellem stat og monopolkapital med det formål at sikre monopolkapitalens profiler ved at udsuge arbejderklassen. Eksistensen af en sådan alliance eller et sådant maskineri, forudsætter et direkte samarbejde mellem stat og de monopoliserede kapitalistgrupper. Alliancens eksistens forudsætter en eliminering af alle andre kapitaler end lige netop monopolkapitalen, forudsætter at hovedmodsatningen i det højt udviklede kapitalistiske samfund er mellem monopolkapital på den ene side og hele resten af samfundet på den anden side, og forudsætter endelig, at monopolkapitalen kan optræde som en samarbejdende enhed og at der altså ikke eksisterer konkurrence imellem monopol grupperne. Det sidste punkt forudsætter, at konkurrencen indenfor monopolkapitalen er elimineret.

Monopolbegrebet

Da hovedforudsætningen for STAMOKAPs statsopfattelse er sammenlægningen af statens styrke med monopolernes til et maskineri, bliver selve monopolbegrebet et vigtigt begreb at undersøge. Iflg. STAMOKAP er det den monopoliserede del af produktionen der dominerer hele den øvrige samfundsmæssige produktion og monopoldannelserne sigter på opnåelse af profiler, der er større end den gennemsnitsprofit, der bliver den øvrige del af den samfundsmæssige kapital til del.

Blandt monopolerne består der iflg. denne opfattelse ikke nogen fri konkurrence og monopolerne er i stand til *permanent* at opretholde priser på et niveau, der ligger over varenes værdi. Denne påstand kan ikke kun opfattes som det forhold at priserne i det hele taget svinger omkring værdien. Påstanden om at det permanent forholder sig således, betyder at priserne i historisk perspektiv, for varer produceret i den monopoliserede sektor, kan holdes over deres værdi, og at monopolerne kan uddrage sig profitratens udligning. At monopolerne i *historisk perspektiv* unddrager sig profitratens udligning, implicerer at værdilo-

8. Op. cit. S. 21.

vens virkning er ophævet indenfor den monopoliserede sektor, idet kapitalerne kun kan udtræde sig profitratens udligning ved at forhindre kapitalbevægelsen ind i høj - profit - produktionssektoren, hvorved kapitalerne ikke mere valoriseres i forhold til deres størrelse i overensstemmelse med værdiloven.

Denne opfattelse af monopolbegrebet og af forholdet mellem stat og monopol stemmer overens med den officielle øst-europæiske STAMOKA Popfattelse, som man bl.a. finder den i bogen »Der Staatsmonopolistischem Kapitalismus«, Dietz Verlag 1972. Her karakteriseres statmonopolkapitalismens to grundtræk således.

»Der wissenschaftliche Ausdruck für die beschriebenen verschiedenen Grundzüge lautet *staatsmonopolistischer Kapitalismus*, dessen zwei Hauptbestandteile heute - die waschende Konzentration des Monopolkapitals und - die Stärkung der Rolle des Staates sind, wobei letzere dadurch gekennzeichnet ist, dass die Finanzierung der monopolistischen Grossproduktion aus staatlichen Mittel mit dem Ziel der Erzeugung von Monopolprofiten erfolgt«. (side 17)

For at forstå påstanden om eksistens af monopolprofitter og eksistensen af en monopoliseret kapitalgruppe, der kan producere under kvalitativt andre forhold end andre dele af den samfundsmæssige total kapital, må vi dels se på indholdet af begrebet konkurrence og dels på begrebet monopol som økonomisk kategori. Kapitalens reproduktion er reproduktion af de stofflige elementer der indgår i den kapitalistiske produktion, det vil sige reproduktion af den konstante kapital, reproduktion af arbejderklassens leveomkostninger og reproduktion af merværdi. Formidlingen af den kapitalistiske reproduktion, det vil sige fortsættelse af den kapitalistiske værdiøgningsproces, kapitalens fortsatte eksistens som selvøgende værdi, forudsætter enkeltkapitalernes lige andel af den totale nyproducerede værdi.

Af kapitalens krav om lige valorisering følger som logisk begreb gennemsnitsprofiten, som formidles via konkurrencen.

Konkurrencen bringer til udtryk hvad der ligger i selve kapitalens begreb: At den på den ene side - som værdi - er ligeglad med brugsværdien af de fremstillede varer, at den på den anden side - som producent af brugsværdier - er afhængig af den stofflige sammenhæng mellem den samfundsmæssige produktion og reproduktion.

Stofflig reproduktion, ligelig værdiøgning af enkeltkapitaler og konkurrencen mellem disse, er på det almene niveau den logisk fremkomne form for total kapitalens reproduktion.

Monopolet er den specifikke form, hvori kapitalbegrebets indbyggede bestemmelser sætter sig igennem. Det er den form hvori enkeltkapitalerne forsøger at modsætte sig den almene udjævning af profitraten.

Monopolet er den specifikke form, hvori kapitalbegrebets indbyggede bestemmelser sætter sig igennem. Det er den form hvori enkeltkapitalerne forsøger at modsætte sig den almene udjævning af profitraten.

Monopolet er kun en fremtrædelsesform af den »rene« form, hvori værdiøgningen sætter sig igennem. Denne »rene« form er kun virkeliggørelsen af »konkurrencen«, som abstraktion fra alle forhindringer, der kan stille sig ivejen for profitratens udligning.

For at kunne fremstille hvad konkurrencen er i almenhed, det vil sige hvorledes de mange kapitaler bidrager til reproduktion af totalkapitalen, må man gå ud fra den forudsætning, at disse kapitaler i deres realitet, frit kan bevæge sig i forhold til hinanden.

Den frie konkurrence er altså en abstraktion, den »rene form« for kapitalens bevægelser. I almenhed betegner konkurrencebegrebet denne bevægelse overhovedet, nemlig kapitalens tvang, at den skal værdiøges, betegner dens afhængighed af sammenhængen mellem samfundsmæssig produktion og reproduktion. Monopolet er blot den form, som konkurrencen, som abstraktion, fremtræder i under bestemte samfundsmæssige forhold, på et bestemt niveau af produktivkræfternes udvikling. Ved analysen af monoopolet må man forstå kapitalens væsen, som abstraktion fra den konkrete virkelighed. Væsenet implicerer at monopolgrupperne ikke i *historisk perspektiv* kan sætte sig ud over profitratens udligning, ikke kan indkassere ekstraprofitter og i det hele taget ikke kan sætte sig ud over værdiloven.

Påstår man at monopolerne *permanent* kan indhøste monopolprofitter, fordi deres varer kan sælges til priser der ligger over deres værdi, medfører denne påstand, at værdiloven opfattes som værende sat ud af kraft indenfor det område af den samfundsmæssige produktion, som er omfattet af monopolerne.

Den af STAMOKAP fremførte monopolopfattelse forudsætter relationer der er uforenelige med den kapitalistiske produktionsmådes lovmæssigheder, det vil sige relationer der uforenelige med den kapitalistiske produktionsmåde, hvilket på den anden side betyder, at den kapitalistiske produktionsmåde i det hele taget ikke er i funktion i den monopoliserede sektor. Dette er STAMOKAP opfattelsen yderste og absurde konsekvens.

Den monopolitiske konkurrence har en anden karakter end den ikkemonopolitiske konkurrence, men dens eksistens forhindrer at monopolkapitalen, som en enhed, kan medvirke til kapitalismens eksistens ved at slå sin styrke sammen med statens styrke. Den forsatte eksistens af en ikkemonopoliseret produktionssektor forhindre også at kapitalismen kan sikres ved at monopolerne og staten indgår en alliance.

STAMPOKAP og den keynesianske statsopfattelse

Den statsopfattelse som STAMOKAP gruppen gør sig til talsmænd for peger frem imod en keynesiansk stat, der på kapitalens grund er i stand til at foranstalte en kvalitativ fornyelse. Disse perspektiver er indbygget i det forhold, at STAMOKAP gruppen ikke kan indse og ikke fatte grænserne for statens interventioner. En placering af staten som hverken mere eller mindre end monopolkapitalens

allierede mod folket, som den instans der tilsikrer monopolkapitalens profit, indebærer at der ikke optræder grænser for rækkevidden eller størrelsesordenen af statens indgreb. At projektets perspektiv har taget denne retning hænger sammen med den manglende begrebsliggørelse af selve STAMOKAP begrebet, en mangel der afleder manglende indsigt i grænserne for statens indgreb.

Grænserne for statens indgreb afstikkes af selv samme forhold som er udgangspunkt for statens indgreb: stagnation i kapitalens akkumulation. Statens interventioner skal begrebsmæssigt afledes af lovmæssighederne for kapitalakkumulationens tendentielle udvikling. Her gør det sig gældende, at kapitalens akkumulationsgrundlag indsnævres ved profitraten tendentielle fald, hvorfor de ikke-profitable produktioner, som er nødvendige for total kapitalens eksistens, må organiseres af total kapitalens fællesvæsen: staten organiserer de ikke-profitable produktioner med midler der enten inddrives via skatterne eller ved midler der lånes.

De nævnte produktioner bliver naturligvis ikke mere profitable af at overtages af staten, og det gælder generelt at staten må overtage produktioner der ikke kan drives på kapitalistisk grundlag, men som ikke desto mindre er nødvendige for den samfundsmæssige total kapitalens fortsatte eksistens. Den statsorganiserede produktion er altså ikke-kapitalistisk produktion, er ikke-profitgivende produktion og produkterne indgår ikke på markedet på lige fod med kapitalistisk producerede varer. Staten fremmer kapitalakkumulationen ved på ikke-kapitalistisk grundlag at organisere den ikke-profitable produktion. Ud fra hensynet til total kapitalens krav om valorisering og fortsat eksistens kan staten enten selv producere eller indgå kontrakter med private enkeltkapitaler. Det vil sige, at statens relation til enkeltkapitalerne underordner sig total kapitalens nødvendighed, og ikke omvendt, som det fremholdes af STAMOKAP gruppen, at statens væsen består i summen af dens relationer til enkeltkapitalerne eller til grupper (monopoler) af enkeltkapitaler.

Hvorvidt staten finansierer produktionen via skatterne eller via låntagning, er i princippet ligegyldigt, blot har låntagning den fordel, at statsregnskabet ikke behøver at balancere år for år, idet statsbudgettet kun belastes med renter og afdrag af de optagne lån. Virkningen af låntagningen er at finansiering af de offentlige foranstaltninger spredes over et langt tidsrum og således får den kapitalistiske akkumulations stagnationstendens et henholdende og tendentielt forløb.

Som sagt overtager staten kun de produktioner som ikke er profitable i kapitalistisk forstand. Uafhængigt af om midlerne til finansiering af denne uproduktive produktion fremskaffes via skatterne eller via låntagning, kan disse midler kun stamme fra den produktive sektor. Det vil sige fra den del af den samfundsmæssige produktion, hvor der produceres kapitalistisk, hvor der produceres merværdi. De statsorganiserede produktioner kan meget vel involvere kapitalistiske producenter der tilsikres en merværdi og denne merværdies realisering, idet de producerede varer sædvanligvis er solgt inden de er producerede. Imid-

lertid hidrører denne merværdi ikke fra den statsorganiserede produktionssektor selv, men optræder som en værdi, der via skatterne eller statens låntagning, er overført fra den produktive, kapitalistisk organiserede produktionssektor.

Når staten organiserer en stigende del af den samfundsmæssige produktion, bliver fradraget i merværdien, som beror på de offentlige udgifter, også stigende. De foranstaltninger der i værksættes for at sikre og fremme kapitalakkumuleringen, bliver således en hæmsko for selv samme kapitalakkumulering jo længere de anvendes, fordi midlerne til disse foranstaltninger må tages fra den nyproducerede kapital, og dermed nedsættes akkumulationsvolumen.

»Blandingsøkonomien« (d.v.s. den økonomi hvor statsinterventionismen er på dagsordenen/MH) forudsætter at den statslige sektor udgør en mindre del af økonomien. I modsat fald kunne den uprofitable statslige sektor ikke bæres af den profitable private sektor. Eftersom den statslige sektor ikke indbringer profit kan den heller ikke afkaste rente. Den uprofitable sektors omkostninger kommer til udtryk i statsgælden og dens forrentning, som må udlignes gennem beskatning af den profitable sektor. Med udbredelse af den statslige sektor vokser beskatningen af de enkelte kapitaler, hvorved den til disses ekspansion nødvendige profit formindskes tilsvarende«. ⁹

Statsinterventionismen sætter således ikke en stopper for profitratens fallende tendens eller for den stagnerende kapitalakkumulering. Ej heller fjerner statsinterventionismen de kapitalistiske kriser. Tværtimod forøger statsinterventionismen modsætningerne, idet modsætningen mellem merværdiproduktion og merværdirealisering fremtræder som modsætningen mellem en realiseret merværdimasse og denne merværdimasses manglende værdigrundlag. Og de kapitalistiske kriser fjernes ikke, men uddybes i latent form, idet tidligere tiders kapitalistiske krisers rensende og helbredende virkning på den kapitalistiske produktion, udebliver.

Når STAMOKAP gruppen lukker øjnene for disse forhold, for grænserne for statsinterventionismen og statsinterventionismens udviklingstendens, forbliver de et halehæng til den keynesianske statsopfattelse.

Om begrebet statsmonopolkapitalisme

I STAMOKAP-projektet foreligger der ikke nogen definition af hvad statsmonopolkapitalisme er for noget. Udgangspunkt for hele analysen er statsmonopolkapitalismens eksistens, som en fase i kapitalismen som kvalitativt adskiller sig fra monopolkapitalismen. Denne opfattelse mangler enhver teoretisk begrundelse og der mangler en redegørelse for statsmonopolkapitalismens indhold og en begrundelse for hvorfor det er muligt og nødvendigt at udskille statsmonopolkapitalismen fra monopolkapitalismen. Dels fremføres det at »man inte tillräckligt klart kan inse att den statsmonopolistiska kapitalismen

9. P. Mattick, Blandingsøkonomien og dens grænser, stencileret.

fortfarende är monopolkapitalism«¹⁰ og dels at »nøjer man sig med detta vägre man att se den kvalitative förändring som sker i de kapitalistiske produktionsförhållandena, då den statsliga inblandningen i ekonomin blir en absolut och nödvändig förutsättning för monopolkapitalens utvidgade reproduktion«. ¹¹

Her må vi spørge hvordan to forhold samtidig kan være en og samme ting og kvalitativt forskellige.

I STAMOKAP bogen gives der flere mislykkede forsøg på definition af statsmonopolkapitalismen, definitionsforsøg der alle har en postulatorisk karakter, som ikke er teoretisk begrundet, men som tager udgangspunkt i de fremtrædelsesformer, som staten har i flere vesteuropæiske lande. Det foreslås således at statsmonopolkapitalismen er den fase af monopolkapitalismen, hvor staten ikke mere bare blander sig tilfældigt i det økonomiske liv, men permanent må gribe ind.¹² Et andet sted foreslås at statsmonopolkapitalisme er den fase hvor statens magt og monopolernes magt sammenslås til et maskineri.¹³

Efter at have konstateret at Lenin anvender en 3 deling af kapitalismen, nemlig 1. den tidlige kapitalisme, 2. konkurrencekapitalismen og 3. det imperialistiske stade, formuleres endnu en tredje definition af statsmonopolkapitalismen, som værende det stade af den kapitalistiske udvikling, hvor monopoliseringsgraden hæves op til et nyt hidtil uset stade.

Den opfattelse af staten som de to først nævnte punkter bygger på, nemlig at staten tidligere nu og da kunne gribe ind i økonomien, når den fandt det for godt, medens den under statsmonopolkapitalismen bliver nødt til at gennemføre indgreb, og at staten slår sin styrke sammen med monopolernes styrke, bygger på staten som en selvstændig og fast mekanisme i samfundet. Staten fremtræder som et fast organ der har i sin egen styrke (der under visse betingelser kan slås sammen med monopolernes styrke) og som et organ der har sin egen vilje der kan bestemme om den vil gribe ind eller ej.

Denne statsopfattelse er i bund og grund positivistisk og står i modstrid med den marxistiske statsopfattelse, iflg. hvilken statens funktion kun kan afledes af kapitalforholdet og at den konkrete analyse af statens fremtrædelsesformer må udvikles på denne baggrund. Det væsentligste ved den moderne stat er at den fungerer i forhold til kapitalen, men udenfor kapitalforholdet. Staten er det udenfor kapitalen stående organ, der fungerer for at sikre den kapitalistiske produktionsmådes fortsatte eksistens.

STAMOKAP projektets politiske strategi

På samme måde som udviklingen af de såkaldte **STAMOKAP** teorier er foregået i tæt kontakt med de europæiske kommunistpartier er det finske projekt

10. Annti Kasvio Op. cit. S. 22.

11. Ibid.

12. Op. cit. S. 20.

13. Op. cit. S. 21.

sammenknyttet med ophavsmændenes politiske strategi. Som det blev nævnt i indledningen blev initiativet til projektet taget på FKP's 16. kongres, idet kongressen antog projektets gennemførelse som en forudsætning for anlæggelse af en korrekt politisk strategi.

Kongressens syn på forholdet mellem teori og politisk praksis er korrekt i den udstrækning man regner teoretisk afklaring som forudsætning for politisk handling. Men desværre viser det sig at man i STAMOKAP projektet gør denne kongresbeslutning til skamme, idet man går ud fra den politiske strategi, fastslår strategiens hovedelementer, som f. eks. opdeling af samfundet i folket og monopolkapital, og »konstateringen« af alliancen mellem stat og monopol, går ud fra disse begreber som kendsgerninger og udvikler på dette grundlag projektet.

På denne måde får projektet ikke nogen selvstændig status i forhold til den politiske strategi og kan derfor ikke anvendes til at korrigere en sådan politisk strategi, men får i stedet karakter af en efterrationalisering af en allerede fastlagt strategi. Ud over de øvrige problemer med projektet, som er kommenteret ovenfor, er der på dette plan endnu et problem. Projektets politiske sammenknytning til den af SUKP dirigerede linie (som der citeres til adskillige steder) afgrænser de problemstillinger som projektet beskæftiger sig med og der forekommer nogle politiske begrundelser for projektets udformning som i sig selv lukker perspektivet for udvikling af statsteori endnu inden projektet er kommet igang.

Som et eksempel på denne sammenhæng kan man bide mærke i den målsætningsformulering, der er knyttet til projektets gennemførelse. Det hedder her, at helhedsanalysen skal gennemføres for at kunne udarbejde et demokratisk program som formår at mobilisere en bred antimonopolistisk massebevægelse.

Hovedmodsatningen i det kapitalistiske samfunds placeres her som modsætningen mellem monopolkapitalen og folket. Mobilisering på dette grundlag er en nederlagsstrategi, fordi dette »folk«, der er resten af samfundet når monopolborgerskabet er trukket fra, indeholder allehånde reaktionære elementer, der ikke lader sig mobilisere i kampen mod monopolkapitalen eller mod staten. Man søger i dette program at mobilisere lag af befolkningen, der er monopolborgerskabets reaktionære halehæng. Målet med programmet er ikke at knuse kapitalismen, men monopolkapitalen, hvilket ikke er ensbetydende med en knusning af kapitalismen som sådan. Yderligere mobiliseres der om dannelse af et demokratisk program, det vil sige et program der har til hensigt at gennemføre en fornyelse af de nuværende samfundsmæssige institutioner, forny dem, men bevare dem.